

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rub.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Pašikalbėjimai apie ukininkystę Lietuvoje. S. Nubulatis?

Ar javai pabrangs? *vd.*

Paskutiniuose metuose ukininkystę Lietuvoje labai nublogo ir kas kartas vis da eina meukyn. Javai nuo tulo laiko pradėjo pigti, pigti ir pagalios suvisu atpigo, teip kad dabar mūsų ukininkui pačiam javai jau brangiau atsieina, nekaip toji prekė, už kurią jisai priverstas parduoti savo javus. O Lietuvos žmonės, ir ne tiktai prastieji Lietuvos žmonės, bet ir ponai, kurie savę laiko per apšviestus, gudrus ir da-gi išmintingus žmones, visai nesupranta priežasties to javų atpigimo ir vis laukia pabrangstant. Kad Lietuvos žemvaldžiai išmanytų ką apie šitą dalyką ir turėtų bent numanymą, kas sviete dedasi, tai nelauktų javų pabrangstant, lyg gervė giedros, bet imtų kitokiu keliu taisyti savo prastą padėjimą. Vyručiai, turime žinoti, juog dabar visur, visame sviete javai pigus ir da greičiaus eis pigyn, o ne brangyn. Ir Prusuose ukininkai skundžiasi, kad javų prekės suvisu nustumuko ir kad šiandien iš javų visai nieko negali išrinkti, ir dėlto nė Prusuose javais negalima verstis, turi dėlto kitu keliu jieskoti pagalbos; Prusuose tasai naujasis kelias žmonėms nesunku surasti, kadangi jau kokia dvidešimts metų, kaip jisai čionais atitiktas, ir šiandien juo eina labai daug ukininkų; žinoma, tuo keliu eina pirmuoliai, prakilnesnieji šalies ukininkai. O kurie neina tuo keliu, tie tur rugoti ant prastumo laukų. Pigumas ar brangumas javų, mat, šiandien priguli nuo užderėjimo javų visame sviete ir nuo viso svieto prekių. Kitąsyk, kada nebuvo tokių greitų ir pigių kelių gabenti tavorams iš vieno pasaulės kampo i kitą, aiskiau sakant, kada ant sausumos nebuvo geležinkelių ir kada ant vandenų nebuvo įtaisyta tokių puikių garlaivių arba bent nebuvo tiek daug tų įtaisų, kaip

šiandien, tai javų (ir kitokių tavorų) prekės yvairiuose pasaulės kraštuose buvo labai yvairios, nėra, kaip sakiau nebuvo galima tavorų teip veikiai ir teip pigiai iš vieno krašto i kitą nugabenti. Jei kur javų buvo užderėję maža, tenai jie budavo brangesni, o kur budavo pervirš, tenais — labai pigus. Tokių šalių da ir šiandien yra kaip antai, pavyzdžiui, tuluos Sibiro kraštuos, javams labai užderėjus o nėsant kur jų dėti, dėlei stokos gerų kelių, ukininkai javus degina.

Ypač, kad kaimynystoje kur visai neužderėdavo ir pasidarydavo badas, tai aplinkinės netolymosios šalys pasipelnydavo, pakeldamos savo javų prekes, nėra iš tolymų kraštų, kur budavo labai užderėję, budavo visai negalima pargabenti, dėlei prastumo kelių, arba tasai pargabenimas atsiedavo labai brangiai ir tokiu budu pabrangindavo pačius pargabentus javus. Naudinga budavo tąsyk turėti kaimynystoje tokią šalį, kuri, dėlei labai didelio skaitliaus gyventojų, sėdinčių miestuose ir besiverčiančių fabrikacija yvairių tavorų, neužtenka savo žemės javų duonai. Kitados tokios nepritenkančios savo duonos šalys priverstos budavo pirkti javus nuo artymiausiuų kaimynų ir mokėti jiems augstas prekes, nėra iš toliaus arba budavo sunku gauti arba, dėlei brangaus pargabenimo atsiedavo da brangiau. Tulą laiką ir mūsų Lietuva turėjo tokią naudingą kaimynystę Europos vakaruose. Ilgus metus Prusai, Anglija, Prancuzija, Švedai ir kitos Europos vakarų šalys vartojo Lietuvos javus, nepritekdamos savo javų duonai; ir tą laiką javų prekės Lietuvoje apmokėdavo ukininko darbą da su tulu pelnu, nėra, kad tąsyk prekės rasi ir nebuvo augstesnės už šių dienų prekes, vienok reikia to neužmiršti, juog tuomet ir ukininkui javų auginimas ir visas gyvenimas dang pigiaus atsiedavo, nekaip šiandien: buvo pigesnė šeimyna, mažesni mokesčiai ir patsai

ukininkų gyvenimas bei pasielgimas buvo daug prastesnis ir, žinoma, pigesnis.

Tokiu būdu tasyk Lietuvos ukininkai, nors išpalengvo, bet vis tik į prysakį varėsi; o šiandien viskas eina atgal. Pikčiausias daigtas, kad mūsų žemėje nėra gerų mokyklų, ypač ukininkystės mokyklų, ir žmonės tokiu būdu tur gyventi ir verstisi taip, kaip katras išmano, kaip katram rodosi geriaus. Delto-gi, kur buvę nebuvę, vis turime griežti dantį ant to nelabo maskoliaus, kurs savo žemę, o drange ir Lietuvą, stengiasi laikyti tokioje tamsybėje, be mokslo, be apšvietimo. Kad mūsų žemėje būtų nors kelios tokios geros mokyklos apie ukininkystės reikalus, kaip tai yra įtaisyta Prusuose arba kitose svetimuose šalose, tai tuojaus vankas kitaip virstų. Kad ir ne visi priangantiesiai galėtų lankyti tokias mokyklas, tai kiti galėtų bent mokintųjų ukininkų nusiziūrėti ir taip pat taisyti savo ukius, kaip anie. O dabar nieko nėra. Bet nereikia mislyti, kad jeigu pas mus prastai einasi dėl pigumo javų, tai ir kitur ta pati. Jug, žinoma, murmančių yra visur, bet, ne taip toli yra ukininkų ir visai pasidžiaugiančių iš dabarykščio laiko. Štai pašnekėk su prusais: daugelis sako, kad tik vis taip būtų, — geriaus nereikia. O jug čia netoli, ta pati žemė, tas pats dangus, ir oras dagi tas pats. Arba antai Kurše (Kurliandijoje), kame gyventojai ikišiolei turėjo daugiaus laisvės, geresnes mokyklas, kur žmonės apsviestesni, gudresni, — jau ir daug kitaip gyvenasi, ne kaip Lietuvoje. Iš to galima aiškiai matyti, kad šiandien ukininkai taip pat privalo mokslo, kad be mokslo negalima ištesėti.

O jau jei negalime visi tam tikro ukininkystės mokslo įgyti, tai skaitykime nors akyvesnės knygeles, kuriose kartais ir ukiui naudingų žinių atitinki.

Dabar mes pradėsime kartas nuo karto plačiau išguldinėti „Ukininke“ reikalingiausias žinias apie tai, kaip galima pataisyti puolančią mūsų krašto ukininkystę. Mes parodysime savo krašto žmonėms tikrą ir vienatinį kelią į geresnį padėjimą. Šį kartą parodysime tik tai, kad javų prekės nėjokiū būdu negali pakilti ir nepakils, greičiaus da nupuls; o jeigu ir pakiltų kiek, tai taip mažai, ir ant tokio trumpo laiko, juog toksai pakilimas neturės nėjokios verčios ir nepagelbės grimstančios į prapultį mūsų krašto ukininkystės.

Mat, kitos šalys, kurioms gyvenimas da pigiau atsieina, kaip Lietuvai, gali daug pigiau javus pristatyti į nepritenkančias savo duonos žemes, o taip dabar ir nusidoda. Antai Anglija gabena javus iš Indijų, į Prancuziją ir į kitas žemes gabena javus iš Amerikos. Amerika —

tai yra tas tikrasis mūsų konkurentas, Amerika — tai kalčiausias kaltininkas atpigimo javų mūsų žemėje. Ypač, kada paiki maskoliai anais metais, dėlei bado Maskolijos pietuose, buvo uždraudę gabenti javus į svetimas žemes, tai da pagreitino tą atpigimą, paduodami viską Amerikai į nagus. Amerika į tuos metus įsiveržė su savo javais ir į Vokietiją, artymiausią mums šalį, kuri savo javų nepritenka. Vokietija buvo nuo senovės papratusi pirkti iš mūsų krašto javus, bet nuo tų bado metų Maskolijoje, kada jau ištus metus nebuvo turėjusi reikalo su Maskolija javų reikaluose, susirišo į tą tarpą su Amerika, ir dabar jau didžiausią dalį reikalingų sau javų gabena iš Amerikos. Pirma, kad ir išlengvo ėjo pigyn javai, bet vis bent pirkio, o dabar jau ir pirkti visai nenor, nėra kitur gauna geriau, pigiau ir parankiau. Amerika, mat, nors ir tur gabenti per marias, vienok da pigiau gal pristatyti javus į Europą, ne kaip Lietuva. Toji pigybė Amerikos javų kyla iš tos priežasties, kad tuluose Amerikos kraštuose begalo pigi žemė, o žemė labai gera, didei derlinga — nė nepalyginti su liesais, nualintais Lietuvos laukais —, kad tuose Amerikos kraštuose ukininkų gyvenimas labai pigus; toliaus, priešus paskutiniaus metais begalei svieto į Ameriką iš visų kraštų, Amerikoje darbininkas labai atpigio; milžinišką įtekmę ant pigumo Amerikos javų turi ir tasai dalykas, kad Amerikoje yra, stačiai sakant, begalės geležinkelių, kuriais pigiai išgabena javus į visus kraštus; o pamariais guli milžiniški miestai, kame gyvena daugybės nesvietiškai lobingų pirklių, turinčių savo laivus ir varančių pirklystę su visu svietu. Tie pirkkliai superka pigius Amerikos javus, pila į laivus ir gabena į Prancuziją, Vokietiją, Angliją ir į kitas nepritenkančias savo javų žemes ir parduoda savo javus pigiau už musiškius. O reikia žinoti, kad Amerikoje yra da neišmatuoti plotai riebių nejudintų laukų, laukiančių žmogaus rankos, idant išduotų šimteriopą naudą. Tokiu būdu galima drąsiai sakyti, juog jau per vieną Ameriką javai nėjokiū būdu negali pabrangti. Bet mes turime da ir daugiau konkurentų, ne vieną tik Ameriką. Pirmučiausiai eina Indija, kuri pristato daugiausiai javų Anglijai; toliaus, jug visos Europos vakarų šalys stengiasi užimtuose svetimuose kraštuose savo kolonijose įsitaisyti, taip sakant, javinyčias. Tenais nejudintus nuo amžių tyrus stengiasi paversti į dirbamus laukus ir gaminti javus. Štai Vokietija paskutiniuose metuose užėmė milžinišką šalį Kameruną Afrikoje ir stengiasi ją paversti į vasingą koloniją. Kitos žemės tur kituose kraštuose panašias kolonijas.

Bet ir tai da ne viskas. Nepamirškime, kad dabar maskolių vyriausybė dirbdina geležinkelį per Sibirą lyg rytų Didmario. Sibiras tris kartus didesnis už visą Europos Maskoliją ir tenais, kaip sakiau, yra ir labai puikių derlingų šalių; yra, kaip sakyta, Sibire tokių kampų, kad žmonės stačiai nežino kur dėti javus, teip nesvietškai uždera. Žinoma, neturėdami kur dėti javų, dabar jie jų tiek nė neaugina, bet atsiradus geležinkeliniui, kursai javus galės pristatyti į kožną pasaulės vietą, ano krašto žmonės pradės ne ant juoko javais verstis ir juos siųsti į vakarus, t. y. į artymas mums šalis. Tokiu budu gausime pat Maskolijoje didei pavojingą konkurentą, Sibirą, kurs gal da labiau numušti javų prekes. Sibiro geležinkelis į tris metus žada buti pabaigtas.

Iš to viso, ką čionais pasakiau, galima tvirtai spręsti, juog **javų prekės** greičiausiai **nupuls** da, o ne pakils.

Lietuvos ukininkai ir stambesnieji žemvaldžiai tegul tai gerai įsitemyja ir tegul daugiaus nelaukia pabrangstant javų, bet tegul rupinasi įgyti žinias, kokių kelių mes turime toliaus eiti, idant galėtumėm išsilaikyti ant savo žemės sklypo, kad, palydėjus tėviskę, nereiktų kraustyti pas gudresniusios duonos įieškoti, kaip jau daugelyje vietų žmonės daro. Tolesniuose „Ukininko“ numeriuose mes parodysime tą išganymo kelią Lietuvos ukininkams ir ne vien jį parodysime, bet išguldysime, kaip tuo keliu reikia eiti. Tas kelias yra vienintelis ir tikras, kuriuo eidami mūsų žemvaldžiai gali išlengvo pradėti taisyti savo padėjimą; tuo keliu eina dabar visos šiaurės Europos vakarų šalys, tuo keliu, kaip sakiau, jau dvidešimts metų, pradėjo eiti ir dalis Prūsų ukininkų, ir, kurie juo eina, nerugoja ant pigumo javų, nėra jų menkai teaugina. Tas kelias tokiu budu neyra koks neištirtas užmanymas ar karštos galvos fantazija — ne, tas kelias paremtas ant mokslisko pamato ir išbandytas praktijoje. Taigi iki linksnio pasikalbėjimo kitą kartą. B. 2 9-11

Pavasaris. *St. Thommas*

Parasė A. Gužutis.

Drungnasis vėjelis jau pradeda pūsti,
Ledams ir sniegams jau laikas sukrusti:
Nors deimantais žiemą saulelė dabina,
Dabar be malonės aną jau naikina.
Pratirpo mielosios Lietuvos laukeliai,
Giesmėmis jau orą skardina paukšteliai,
Ar gyvi Lietuviai, pempė klausinėja
Ir lizdeliui kupsto sauso įieškinėja.
Vyturys iškilęs giesmes čyvuuoja,
Sprogsta karklai, blindys, žolelė žaliuoja,

Beržė ilgasnapiis gužutis stovėdams,
Pavasariį skelbia garsingai klegėdams,
Žmogus akis kelia į dangaus augštybę,
Dėkavoja Dievui už didę gėrybę.
Ir sveikina brolius žmogelis senutis
Daug labo linkėdams Al'ksandras Gužutis.

Senos dainos ir naujos giesmės.

Oi, lietuviška dainele,
Duktė amžių tu žilų!
Tu žalia, kaip ta rutelė
Po mergelės langeliu.
Kas, sakyk man, nedainuoja?
Ar kas džiaugias, ar dejuoja —
Tu visiems ramumą duodi,
Visi šaukias prie tavęs,
Ir kiekvienas randa žodį
Tavyj' mielą del savęs:
Tu ir linksma, ir verksminga,
Tu ir dora, ir širdinga,
Tavo gaida glosto širdį,
Dainuoj' sens ir jauns tavę,
Dieną, naktį tavę girdi
Ir laukuose, ir name! . . .

Daug aš tų dainų girdėjau,
Kad da mažas vaiks buvau,
Nors nedaug suprast galėjau,
Bet gražybę jų jaučiau.
Laikas bėgo . . . Mán prisėjo
Kaimą, dainas tas palikt,
Ir mokslan izeit reikėjo,
(Su dainoms nesutikt!);
Bet vis dainų prigimtųjų
Negalėjau aš užmiršt.
Ir sugryžęs prie savųjų
Troksčiau dainą kur išgirst . . .
Še, girdžiu! . . . tenai dainuoja,
Ir ant balso aš einu . . .
Bet kas tai? . . . Ką ten vyvuoja?
Kiek ten žodžių dyvinų!
Tik girdėtis: žaltys, myris,
Velnias, pragaras, ugnis,
Smala, piktvarlės, bjaurybės,
Žmonių nuodėmės, kaltybės,
Piktos dvasios, velnio pantičiai,
Maldos, škapleriai, rožantiai . . .
Ir ant galo vardas Dievo,
Tikt ne dangiško to tėvo,
Pilno meilės ir malonės,
Kurs teip myli savo žmones,
Bet kaip kokio piktadario,
Kursai geidžia tik kančių,
Kurs tiesiog į peklą varo
Nuog savęs gaujas žmonių . . .
Nusiminęs aš einu.
Ir visur tą-pat girdžiu!
— Kod' jus dainų nedainuojat,
Velnias peklą vis rokuojat?

„Ar-gi tujai nežinai?
Man atsakė du bernai:
„Jaunas kunigs atvažiavo,
„Labai išbarė visus,
„Už mūsų dainas; išrokavo
„Ant pamokslo net kitus.
„Jisai liepė dainas mesti,
„O tas giesmes tik giedot:
„Kad paliautų žmonės gesti,
„Turį velnius garbavot.“

Oi, jus senos dainos mūsų!

Kas jus gali taip papeikt?

Kas išdrįs gražybę jusų

Teip supurvyt ir iškeikt?

Jeigu toks ir atsirado,

Tai atminkite ant to:

Jis tik velnius visur mato

Susimaišė jam galvo!

Siaulėniškis.

Kaip kartą Pranys priveikė krepšį.

Pranys buvo vyras darbštus be galo, o jo pati Uršė — amžina tinginė. Žiemą-vasarą jisai pakniobstomis bėgo į darbą. Dirbo žmogelis į arklio vietą. Dieną, budavo, dirbs pas svetimą, o naktimis dobiiasi namieje. Kada jisai ilsėjosi — tai Dievas jį žino. Saulė netekėjus, o jisai, žiurėk, su dalgiu ant pečių jau pareina iš lauko. Tvirtukyje sumykė žaloji: turbut jai rupi skani ryto žolė. Karvutę išvedė į lauką ir pririšo ant rečio. Sugryžo namo. Prytvartyje jau kriukši degloji ir išpalengvo brazdina duris. Pasėme virvutę, užnarino deglajai ant sprando ir nuvarė į pudymą. Gyvulėliai apžiūrėti, jau ir lauke naudos padarė, o Uršė, vage, apsvartydama krankia. Mat, pirmi metal už vyro — malonu pasilepti. Jisai, žmogelis, kuris laikas ant kojų, nusidirbęs, pailsęs, žinoma, jau ir praalkęs — malonėtų ką nors perkąsti, — bet kas ką duos! Ugnavietė šalta, kropas vakarykščių priskretęs, šaukštai košėti, ir žiurėk į saulutę, kaip toli da pietus. „Uršė, ei Uršė, kelkie! — priėjęs baladoja svirnelio duris. Uršė tiktai pasirusino, suniurnėjo kas-žin ką, ir vėl pučia. Jau saulutė pietuse, o jįjė, tik-ką da prasikrapščiusi akis, gramdo iš pundo vakarykščią prisvilusią košę. Užkramtęs sausos duonutės, jisai vėl išėjo prie darbo. Atėjo žiema. Kas sykis kelia nuo pirmos ir per ištisą gaigystę dobiiasi kluone. Pareina pusryčių, o jo Uršės net seilė abypusiai drykso — teip ji gardžiai miega. Pranys buvo labai pakantraus ir lengvo budo: čia užsirustino, supykę, čia vėl geru, vėl gražiai šneka, visas linksmas, meilus, — bepig Ursei su tokiu vyru. Ant galų galo ir jam kako tų gerų dienų. Pareina vieną kartą iš kluono jau apydienin, o jo Uršė da po pata-

lais, pusryčiai nekaisti, — ir ima ją plusti: „tu niekam neverta, tik stervėti po patalais, tu šiokia, tu tokia, tinginė!“ Uršė tuo-tarpu nusidavė negirdinti. Jisai supykęs trenkė durimis ir išėjo laukan. Per visą dieną vaikščiojo nesavėje ir manė sau vienas, kaip priveikti tą tinginių pantį. Palauk tu, rudmeske! Aš tavę pamokšiu, iš ko duonutė darosi! — kalba vienas sau vaikščiodamas. Vakare, gulant, susijieškojo krepšį ir pakabino ant sienos ties pačia lova. Vieną musė, kaip Pranys pakilo ir išėjo į kluoną. Iškulęs kiek papratęs, parėjo pusryčių. „Krepšy, duok valgyt!“ — paprašė jisai, priėjęs prie lovos. Krepšys tyli. Nuėjo jisai pas pečių, atsisėdo, truputį kveptelėjo ir vėl išėjo laukan. Matyt, kad vaikščioja supykęs, dantimis griežia ir vis kas-žin ką sau vienas kalba. Ant rytojaus da anksčiau parėjo iš kluono — ir, kaip tik įėjo į butą, žvilgterėjęs į krepšį, tarė rusčiai: „Krepšy, duok valgyt!“ Krepšys tyli. „Krepšy, duok valgyt!“ Vis tyli. Palauk tu, kipše! Žiurėsin, ką ryto pagiedosi! Žmogelis visas nušalęs, išalkęs, su patrauktu pilvu visą dieną gurinėjo po lauką. Trečias vakaras gula šalia Uršės vis supykęs. Išmusė vieną, Pranys išėjo į kluoną. Iškulęs, keturis klojimus, parėjo jis pusryčių. Uršė tuo-tarpu buvo pabudusi, — pamačiusi jį, užsikreipė ant sienos ir pradeda neva migdytis. „Krepšy, duok valgyt!“ — piktom akim žvilgterėjęs, tarė Pranys. Krepšys tyli. „Krepšy, ar apkurtai?“ Tyli. „Palauk tu, raibasis!“ — drebančiu balsu tarė jisai, kabinamas krepšį nuo sienos. — „Kelk, Uršute, — mudu pamokšiva tą pasileidėlį!“ Uršė išlipo iš lovos vienmarškinė, Pranys užkabino krepšį ant jos — brukšt viržį iš kišeniaus . . . ir — kad jus žinotumėte, į ką pavirto ta geroji širdis! — kaip ims duot! Plakė nabagėlį krepšį be jokios mielaširdystės ir teip sukapojo, kad vos nevos pasaitėlis dryksojo ant Uršės. Jug Uršė buvo kur kas kietesnės širdies už savo vyrą, o žmonelė kruvinom ašarom apsilverkė, išvydusi tokį bedievišką pasielgimą ir kančias nelaimingo krepšio. Teisybė, jau ir jam paskui pagailo krepšio; jug ir jo žmogaus širdis ne akmuo, — jantė, kad nabagėlis krepšys kentė visiškai nekaltai. Bet ką dabar gali daryti?! Ar-gi krepšys pirmutinis nekaltai kentėjo? Jug ir suduose tankiai nekaltą nubaudžia. Mat, koksai stojo laikas: tu silpnas — tavę visi pašo, tavę visi pamato, žėdno nagai ant tavęs palinkę. Ir Pranys susiprato, juog silpną nuskriaudė ir ką-tik žmogus nepravirko, ypač regėdamas grandžias ašaras savo Uršės. Bet ką tu pritekisi vyrą: čia atsileido jo širdis, ir vėl įpuolė į rustybę, vėl jis savę ramina: kas

iš manęs būtų buvę, kad manę mažą nebutų plakę! Kolei mažas — mokink ir gyvam kailį lupk, — o jeigu nemokysi mažo — tai jis didelis tavę mokys. — Tegul ir užstojo toks laikas, kad silpnus skriaudžia, bet vis perskaudu nabagėliui krepšiui. Kuo jisai kaltas? Jug tik gaspadinė turi rupintis apie valgį; jos valioje pusryčiai, pietus, vakarienė. Gaspadinė išvirė — šeimyna pavalgė. Jeigu i krepši idėjo — tai ir išsiėmė. Bet štai kaip sako: „nubags i butą — šno duris graužia.“ Teip ir čia: gaspadinė kalta, o krepšys at-sako. Jau kaip nabagas kentėjo, o vakare, gulant, vėl ji kabina ant sienos. Iš galvos kraustosi, ar ką? — Dvylikta baigėsi, kaip Pransys pakilo ir išėjo i klnoną. Mušė keturias — štai jisai jau parėjo. Na, o ką, krepšy, ar duosi valgyt? Pagailo Ursei krepšio: strakt iš lovos, tarsi kas ją meste išmetė, — tekina nubėgo i verdamąją, pri-pylė barščių bliudą kaip rėti ir atnešė ant stalo. Sugryžus atvilko kepalą duonos, bliudą mėsos ir abudu drange susėdo valgyti. Ne ką nė trukę, juodu ištuštino tą bliudą barščių, išliuobė pusbliudį mėsos, suraitojo puskepalį duonos — teip gardžiai juodu pavalgė. Mat, Pransys jau buvo pusėtinai praalkęs, o Urse — iš džiaugsmo, juog išgelbėjo krepšį. Krepšys kabojo ant sienos, tarsi užmiršęs vakarykščias kančias ir, rodos, reikėjo tik liežuvio — tai ir būtų betariąs: „nekalts kraujas turi atsi-saukti.“ Vakar krepšys Urse vadavo, o šian-dien jį krepšį. Ir, Dievui dėkui, krepšiui daugiaus neteko kentėti. *Višakis.*

Jaunikio rauda.

Bėda man, bėda, kad aš nevedęs,
Mergos negaunu, kol esmi jaunas:
Visos man sako, kad ašai prastas,
Buk ašai esąs patvoryj rastas,
Buk iš šiukšlyno gaidys iškasęs,
Užtatai ašai pačios nerasiąs:
„Pasenk sau vienas, už tavęs neisim,
„Da viena kitai tavę išpeiksim!“
O jus mergytės, susimylėkit,
Kad aš toks prastas, bent jau tylėkit;
Už tą kantrybę jus dangų gausit
Ir nematytus džiaugsums ragausit...
Kad pačią gaučiau, pasitaisyčiau:
Aš ir už pačią taurę išryčiau,
Ir jąją pačią karčiamon vėsčiau,
Kas mielą dieną su jaja peščiaus.

A. Obuvatolius.

Iš svetur.

✓ **Karas tarp Japonų ir Kynų** jau pasi-baigė, nėra Kynai, matydami, kad jiems prastai einasi, prašė pakajaus. Japonai pa-liovė kariavę prieš Kynus, bet reikalauja

didelės atlygos už tą karą nuo sumuštų Kynų. Reikalauja milžiniškos kontribucijos pinigais ir geroko sklypo žemės, o be to da didžių lengvėnybių dalyke pirklystės. Teip, Japonai reikalauja, kad Kynai tulus Japonijos pabriku išdirbinius be muitų įleistų i savo žemę ir duotų didesnes laisves japoniškiems pirkliams ir pramonininkams pačiuose Kynuose gyve-nantiems. Bet, rodos, ne visi Japonijos reika-lavymai bus išpildyti, kadangi Vokietija, Maskolija ir Prancuzija i tarpą kišasi ir nenor duoti Japonijai teip daug laimėti iš to karo, nėra, mat, ypač tos pirklystės bei pramonės lengvėnybės, kurias nor Japonai įgyti nuo Kynų, paskui šitas minėtasis žemes nu-stumia i šalį; o maskoliai, vokiečiai ir pran-cuzai jug ir nor savo pirklystę išsplėsti ir įgyti šėip įtekmę ant tokios didelės šalies, kaip Kynų žemė; delto Japonams bus sunku atsiekti visus savo geidavimus ir vargu bau pasiseks išnaudoti pergalėjimą Kynų. Šią gadynę toksai įsikisimus svetimų žemių i kariaujančiųjų tarpą su noru ką laimėti — jau priprastas daigtas. Antai 1878 metuose, kada maskoliai pergalėjo turkus, — ką lai-mėjo? Didei menkai: žemės tuodu sklypu abiejuose Mėlynųjų (Juodųjų) marių galuose tai bent tebeturi, o pinigškos kontribucijos turkai da nė šiandien maskoliams neišmokėjo.

Tokiū būdu — juo toliau, juo labiau — kariumenė pradeda pamesti savo tikrąjį pa-skyrimą ir vis aiškiau matyti, juog kariumenė virsta i vyriausybės pagelbininką spausti žmonėms, tos pačios žemės gyventojams, kad tie, nepakeldami yvarių sunkėnybių, nepakiltų pagalios prieš savo prispaudėjus.

Prancuzija. Vienas prancužiškas laikraštis (Petit Journal) aprašo štai kokį priepuolį, kurs atsitiko kaime Entremmes, Luaros ap-linkiniuose. Naktįje iš 3 i 4 dieną šio mėnesio tapo nužudytas vietinis klebonas. Tą priepuolį apskelbė žandarams kamandorius Bruno. Pagal jo pasaką, klebonas vakare apie 8 adyną buvęs išėjęs i daržą, o tenai jį apnikę galvažudžiai ir smogę kas-žin su kokia sunkia inage, o paskui imetę i šulinį. Komisija iš-jieškojū to priepuolio, apžinėjusi lavoną, iš-rado komandoriaus žodžius per teisingus ir jau buvo besiskirstant, bet vienas žandaras, kurs teip-pat čion pribuvo ir klausė kamandoriaus kalbos, užsimanė įeiti i kamandoriaus stubą. Kaip tik įėjo, tuojaus visiems ant dyvų atrado ženklus, kurie lindyjo, kad kleboną nužudė ne kas kitas, tiktai patsai kaman-dorius. Ant žibintuvo, ant staldangtės ir armonikos buvo kranų dėmės nuo kruvinų pirštų. Kada jį ėmė klausinėti, iš kur tie ženklai, jisai sumišo ir nežinojo kaip atsi-liepti. Tosios galvžudystės priežastis buvusi

tokia. Pernai Rugpjūčio mėnesyje klebonas tapo apvogtas. Jisai minė, kad ji bus apvogęs komandorius, bet nenorėjo kelti paskalbų ir pertai neskundė jo; tiktai kalbėdavo, kad jisai žinąs, kas per paukštis tasai vagis ir kad kada nors jisai jį apskelbsias. Taigi kamandorius iš baimės, kad svetias nepatirtų jo nusidėjimo (nėsa tai jis buvo savo kleboną apvogęs), ėmęs ir užmušė savo kleboną. Kada iškratė kamandoriaus stubą, tai atrado ir pavogtuosius nuo klebono pinigus. Jisai teisinosi, kad tuos pinigus jam kas-žin kas davęs apversti ant gerų darbų, bet ir čion besiteisdamas sumišo, ir tapo suimtas.

Peterburgas (Petrapilis). Kovo 30. d. vienoje didelėje miesto salėje Peterburge, Lietuvių ir Žemaičių „Labdarių Draugystė“ iškėlė koncertą su muzika ir dainomis — ant naudos einančių Peterburge mokslus lietuvių. Rupestingumas lietuviškų Peterburgo studentų ir ypatingumas pažadėtų dainuoti lietuviškų dainų, o drauge ir pagirtinas siekis įtaisymo to koncerto — pamasino daug petrapiliečių. Pakviesti iš miesto mokinti giesmininkai ir giesmininkės gerai atliko savo paskyrimą, ir susirinkusieji svečiai plojo ir delnus ir šaukė dainininkus da kartą padainuoti. Nė kiek ne mažesnę pasisekimą turėjo ir pulkas lietuviškų dainininkų, kuriuos valdė ponas Jakštas. Tarp lietuviškųjų dainininkų buvo moteriškų ir vyriškių, daugiausiai vis studentai. Padainavo per 10 lietuviškų dainų, tarp kurių tiktai 2 tebuvo išverstos iš lenkiškos kalbos. Tarp susirinkusiųjų pasiklausti buvo, žinoma, daug svetimauciu, ir visiems labiausiai patiko dainos lietuviškojo dainininkų pulko: jau pasibaigus paskirtoms tam vakarui dainoms, svečiai da kartą išsaukė lietuviškus dainininkus ką nors padainuoti. Lietuvininkai išpildė svečių norą. Iš to koncerto visi pasidžiaugė: apsilankiusieji petrapiliečiai pasigėrėjo lietuviškomis dainomis, o įtaisiusieji koncertą Petrapilio lietuviai pasidžiaugė gražių pasisekimu ir šauniu pelnu — surinko išviso apie 400 rublių. — Čia turiu pridurti, kad tą lietuvišką koncertą aplankė ir kunigaikštis Aginskis (iš Žemaičių) ir visą vakarą tekalbėjo vien tik lietuviškai, o už įžangos bilietą užmokėjo 10 rublių, tai yra dvigubą prekę, nėsa pirmosios vietos, kame kunigaikštis sėdėjo, tekaštavo tiktai penkis rublius.

Peterburgietis.

Iš Lietuvos.

Pakrojis (Panevėžio apskr., Kauno gub.). Pereitą (1894 metų) pavasarį ukininko sunus Karbauskas, išbuvęs pirma kelerius metus Petrapilyje, įsitaisė šičiai Pakrojuje pardavinėję (kromą). Šimet tuo po naujų metų

įkūrė šičiai kitą pardavinėję lietuvių Jurgeliunas, kursai yra buvęs keturis metus Amerikoje ir da neseniai išten sugryžęs. Tokiu budu atsiradus Pakrojuje dviem lietuviškom pardavinėjom, aplinkiniams gyventojams lietuviams jau malonu, kad reikalingų pardavinių gauna pas savo brolius nusipirkti. Tose pardavinėiose viskas laikoma švariai ir gražiai, ne teip kaip pas žydus. Žmogui daug maloniau ir vartoti tokius daigtus, kaip druska, miltai, silkės ir kiti valgomi daigtai, kada žino, juog tie daigtai yra iš valybos vietos ir ėję per švarias rankas. Išmintingesnieji ukininkai neatsidžiaugia, kad dabar jiems jau nereikia landyti po pasmirdusius žydų kromapalaikius. — Tuodu pirmutiniai Pakrojo pirkliai padarė pradžią apgyvenimo Pakrojo miestelio nuo lietuvių. Mat, kolei nebuvo čionai lietuviškos pardavinėjos, nebuvo nė vieno gyventojos lietuvių, nė šėip krikščionio; o dabar jau keletas lietuvių nusipirko miestelyje namus ir tokiu budu ima rusinti žydelius laukan. Tie žydai, kurie pardavė savo namus lietuviams, patys išsibastė į Afriką.

Pasilsėsenis.

Vilnius. Korespondencijoje nuo Vilniaus pirmamjame šių metų „Ukininko“ numeryje parašyta, buk einančios kalbos, juog Vilniaus general-gubernatorius Orževskis daugiau nebesmaugsiąs mūsų krašto, nėsa busias pavarytas nuo vietos. Berods, išpradžių teip išrodė, bet dabar, kaip naujasis caras Mikalojus II atgal pasuko ir pradėjo tėvelio prispaudimo politiką tolyn varyti, tai nėra ką nė tikėtis ko gero. Da Aleksandras III gal nebūtų daręs tokių bjaurėnybių, kaip dabar šitasai jaunasis Mikalojus. Aleksandras, sako, kirtęs į žandą tokiam kunigaikščiui Kantakuzenui už tatai, kad šis, atsiųstas į Vilnių išjieskotų Kražių priepuolį, pasidavė Orževskio viliojimams ir sugryžo į Petrapilį nieko nepadaręs, o čia pradėjo teisinti prieš Aleksandrą kruvinus Kauno gubernatoriaus Klengenbergio darbus, Kražiuose padarytus. Paskui Kantakuzenas netrukus išvaziavo į svetimus kraštus ir tenais iš tos gėdos ir apmaudo sau galą pasidarė. Ogi dabar naujasis caras, nuo kurio daugelis lukuriavo gerų atmainų, taigi tasai Mikalojėlis apdovanojo (tiktai klausykite!) apdovanojo tą Lietuvos budelį Orževskį didžios maskoliškos pagarbos ženklais, ordenu Aleksandro Nevskio pirmos klisas! Iš to galime matyti, juog Mikalojus kruvinus Kražių darbus palaikė per didei gerą, naudingą Maskolijai daigtą, vertą augščiausių cariskų dovanų. Tai Mikalojus! Bet galime tvirtai sakyti, juog tie darbai kilę ne iš menkutės Mikalojėlio žmogystos, tiktai iš jo artymiausiojo rodininko, bjauraus, beširdžio

žmogaus Pobiedonoscev'o ir jo sėbrų, kurie silpnutį Mikalojėlį vadzėjosi už nosies, lyg beždžionę ant virvutės pasisieję, ir tasai šoka, kaip tie duoduoja. Tie vyrai tą viską pramano, užmano, surašo, o Mikalojėlis jiems reikalingas tiktai pasirašyti po jų sustatytais paliepimais. Toksai valdymas — tai bjauriausias valdymas. Tie latrai pasislėpę po silpnučio Mikalojėlio vardu dirba tokius darbus žmonėms ant prispaudimo ir nužeminimo, o Mikalojėlis paskui vienas už viską turės atsilipti: jug galime tvirtai tikėtis, kad jisai ilgai nekogaus ant šio svieto, nėra maskoliški dinamitininkai jau seniai jam pasakė, kad jie veikiai pradės kovą prieš jį. Kokį gražų rytą išgirsime, kad jau vėlei maskoliai randa savo „batiuškos“. Jau tur but Mikalojėlis dabar paliovė teip drąsiai vaikštinėjęs po Peterburgą, kaip buvo pradėjęs iš pradžios.

Grinkiškis (Kauno pav.). Žmogus, iš Dievo malonės, sulaukęs penkiasdešimtų metų amžiaus ir pamatęs pagalios spindulėlį šviesos, matydamas, kas ant svieto darosi, pasidrąsinęs pagavau plunksną į savo artojišką ranką ir, nors kreivomis eilutėmis, iš nekantrybės, nusprendžiau rašyti į laikraštį „Ukininką“.

Gyvendamas kaimoje T., jau ketvirtį metai su nuliudimu žiūriu ant tamsumo tos kaimos žmonių. Nors prieidamas ir bandžiau jiems bent kibirkštėlę šviesos parodyti, bet beveik visi mano rupestčiai eina pernieką. Kad paėmęs paskaitysi jiems ką iš akyvesnių knygelių arba iš laikraščio, tai toks žmogelis paklausęs pasakys: „Tai, aš mislyjan, kad čia Dievo garbė, o čia nė šis nė tas!“ . . . Tai mat, kaip tie žmonės pamilė Dievo garbę; o kad paklaustum, ar bent kasdieną poterius atkalba, tai kas-žin ką atsakytų; o jau bažnyčia — tai jiems daug menkliau terupi, kaip karčiama, — tik atlaisdus tai mėgsta lankyti, ypač kad sugriebia kur kelis grašius. Bene tai į atlaisdus Dievo garbinti važiuoja! . . . Vaziuoja pasišvaistyt, pasilinksmint arba ir stačiai pasigert. Paskui, žinoma, vyrams rupi mergos, o mergoms vyrai, — tai kas į atlaisdus tiek daug žmonių prigabena, — o paskui žmonės, žinoma, skubinasi žydai, visoki prigavikai ir pagalios vagiliai! Skauda širdį, žiurint į tokią žmonių kvailybę ir pasileidimą. Kur nugabens mūsų žmonelius toksai gyvenimas! . . .

Pas mus žmonės baisiai neapsukrus ir duodasi žydams plėsti, kaip tik šitie nevidonai prasimano. Žydas — tai jiems geriausias bičiulis. Kaip tik ko reikia — ir eina pas žydą; ar katras ūonos neteko, tuo pas žydą; ar sėklos pristoko — pas žydą; pinigų reikia — ir pas žydą. O žydas paskui kelis kartus tiek

nuplėsia. Eini pas žydą sėklos skolinti, tai rudenyje atiduosi tris grūdus už vieną; eini pinigų — tai negausi 25 rublių be dviejų rublių procento už mėnesį! O tai da ir to negana. Kaip tik ukininkas parsivėžė pasiskolinęs iš žydo pinigus arba javus, tai žydelis pradeda bemažo kasdieną lankytis pas tą ukininką, ir niekados tuščias neišvažiuoja: tai išsikaulys kelis kulius, tai šieno krypes, tai akselio maišą-kitą, ar kitokių daiktų. O kada pradeda ant rudens javus kulti, tai gali nė į aruodą nepilti, — žydas gatavas viską iš namų išgabenti, ir tai tik į procentus, o suma vis da pasilieka . . . ir žiurėk paskui į rankas Ickaus, Leibkės, ar Falkaus.

Negaliu iškęsti neprisiminęs tų maskoliškų iškalų. Kaip žinoma, tos iškalos įtaisytos mūsų krašte jau trisdešimts suviršum metų, tai dabar jau yra daug ukininkų, lankiusių tas iškalas. Žydai moka puikiai iš to pasinaudoti. Mat, toks ukininkas dabar vadinasi, iš maskoliško, „gramotnu“ ir skaitosi mokančiu rašyti; bet, ant nelaimės, daugumas lankiusiųjų tāsias iškalas, viršaus ne ką temoka, kaip tik pasirašyti savo vardą ir pavardę. Kad dabar toksai žmogelis kartais, pirkdamas ką pas žydą, neturi ar nepritenka kelių rublių, tai žydas tuojaus pinigų nereikalauja, tiktai atneša tuščią vekselinę popierą ir liepia pasirašyti. Kits ir nesirašo, o daug yra tokių žioplių, kad ėmę ir pasirašo savo vardą ir pavardę — da kitam tai garbė, kad gauna savo „ranką pasidėti“. Palaukęs kokį laiką, žydelis parašo pats ant tos pasirašytos žioplio vekselinės popieros — vekselį ant kelių dešimčių rublių ir paduoda į sudą. Sude žioplio klausia, ar jis „gramotnas“. Tas pasisako, kad „gramotnas“. Tada parodo jam tą vekselį ir klausia, ar tai jo parašas. Žioplys, žinoma, negal užsiginti, o apsiginti ir nemoka, tai ir tur žydui mokėti pinigus. O sudžios gerai žino tas žydų gudrybes ir numano, kad čia apgavimas, bet laiko žydų pusę. Apšviesk juos, Dieve!

T. Varnelis.

Raudondvaris (Kauno pav.) Ne teip seniai numirė staiga Raudondvario parapijos klebonas, kunigas Klenovskis. Velionis buvo didei lobingas kunigas, nėra jam labiau rūpėjo turtai, nekaip bažnyčia. Jisai, kunigu budamas, nesidrovėjo randavoti dvarus grovo Tiškaus, ir daugiaus laiko praleisdavo po kluonus, pasiures ir po tvartus, nekaip apie Dievo namus, ir iš to buvo žmonėms nemažas pasipiktinimas. Prie to da buvo labai nemalonus prieš šeimyną ir bijodavo, kad kartais kur kas nenudobtų, delto daugkart nešiodavosi ėmklą. Tokiu būdu besielgdamas didei pralobo. Vienos randos tiktai mokėdavo grovui už dvarus apie dvyliką tuk-

stančių rublių. Žmonės šneka, kad jisai ne savo smerčių numirė, sako, kad jį nužudė vargamistra su zakristijonu dėlei pinigų. Piniagai — galvažudžiai!

Vingilis.

Iš Prūsų Lietuvos.

Paskutiniame laike iškilo didis vaidas tarp spaustuvininko p. Otto von Mauderodės ir Tilžės miesto policijos užveizdo p. Witschel'io, ir šisai paskutinis, norėdamas pribauti p. v. Mauderodę, liepė policijantams imti ateinančius į Tilžę knygų pirkti žemaičius ir gabenti juos į Tauragę ir atiduoti stačiai rusams į nagus. Tokiu būdu buvo išgabenta per dešimtį knygų pirklių, tarp kurių vieną išvežė su visomis nupirktomis knygomis už 300 rublių. Buvo tas žmogelis ėmęs ir 80 exempl. „Ukininko“ ir da kitų laikraščių ir brošiūrų nemielo rusams turinio. P. Witschel'is buvo padavęs telegramą rusų valdžioms į Tauragę, ir tą žmogelį sulaukė visa Tauragės vyriausybė ir, kaip tuli pasakoja, labai barbariškai su juo apsiėjo: tuojaus užleido ant jo kazokus, jį baisiai sumušė, sukrūvino, o paskui apkalė geležimis ir nuvarė į Tauragę. Dabar toji nelaiminga auka savitarpinių vokiečių vaidų sėdi po tardymu kas-žin kokiame kalėjime. Kitiems p. Witschel'io išgabentiems, sako, nebuvę tokios bėdos.

P. Witschel'is buvo pradėjęs dagi landyti po viesbučius ir jieskoti rusų ir, užtikęs vieną pakeleivinę, grynantį iš Paryžiaus, užsikabino jį ir liepė jį 24 adynas išvažiuoti iš miesto, nors tasai turėjo visus dokumentus, kaip reikia. Eina kalbos, kad Tilžėje esąs vienas žydas, p. Witschel'io bičiulis, kursai drange su tuo ponu tuos daigtus daro. — Bet miestas jau pakėlė protestą prieš tokius policijos darbus, ir šiomis dienomis laukia nuo augštesnės vyriausybės rezoliucijos. Tilžės gyventojai reikalauja visiško atstatymo to smarkiojo policijos užveizdo, ir, rodos, tasai reikalavimas netrukus įvyks. P. Witschel'is ir su emigrantais ir su šaip atkeliaujančiais iš Rusijos žmonėmis labai negražiai yra pasielgęs. Visas miestas dabar eina prieš tą poną. —

Girdėti, juog p. Noveskis žada pamesti varęs savo pirklystę ir iškelti iš Tilžės.

Pinigus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Hrn. Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Rubliaus kursas 2 auksinai (markiai) 19 fenigų.

Atsakas redaktorius Jurgis Lapinas, Aleknaičiuose prie Pakrokių. — Spausdinta pas Otto v. Mauderode, Tilžėje.

Perspėjimas. Rašant į mūsų redakciją ir norint gauti atsiliepinimą arba vieną numerį laikraščio ant pažiūros, reikia bntinai atsiųsti markutę už 5 centus arba už 10 kap., — šaip rašasysis negaus jokios žinios. Pinigus iš Amerikos galima siųsti teip, kaip kam patinka.

Nauja lietuviškų knygų pirklystė

Viliaus Kalvaitio

Tilžėje, liepų ulyčioje

Atverta nuo pirmos dienos šio mėnesio.

P. Vilis Kalvaitis parduoda visokias lietuviškas knygas ir visus lietuviškus laikraščius, išeinančius Prūsose ir Amerikoje. Vilis Kalvaitis perka rankraščius, ir senoviškas lietuviškas knygas ir apmaino senoviškas knygas ant naujų knygų.

Norint gauti knygų katalogą, reikia įdėti į gromatą markutę už 5 centus arba už 10 kap.

Adresas V. Kalvaitio pirklystės toks:

Herrn V. Kalvaitis,

Tilsit (Ostpr.) Germany, Lindenstrasse Nr. 7.

Katalikiškas laikraštis

„Saulė“

išina kas nedėlią Mahanoyaus mieste, Amerikoje. „Saulė“ talpina didei daug žinių iš visų svieto kraštų ir gražius, ilgus ir trumpesnius, skaitymus iš lietuvių ir kitų tautų gyvenimo. „Saulė“ talpina kas nedėlią pripuolančią evangeliją ir trumpą pamokslėlį.

„Saulė“ talpina yvairius juokingus pranešimus iš lietuvių gyvenimo, kuriuos kiekvienas godžiai skaito.

„Saulė“ yra vienatinis lietuviškas laikraštis, kurs nuo pradžių tebetur ta patį redaktorių (kurs yra drauge ir išleistojas to laikraščio), delto „Saulė“ tvirtai laiko prie tos pačios linkmės: išlaikymas ir šelpimas katalikystės ir platinimas apšvietimo — tai vyriausi „Saulės“ siekiai.

„Saulė“ kaštuoja per metus 6 rubliai, parsienčiant į parubežį.

„Saulė“ galima parsikviesti iš pat redakcijos, siunčiant pinigų ir laiškus stačiai ant adreso:

Mr. D. T. Boczkowski

Mahanoy City, Pa.

N. America

arba

Per poną V. Kalvaitį, ant viršų pasakyto adreso.

Turiny:

Pasikalbėjimai apie ukininkystę Lietuvoje. — Pavasaris. A. Gužutis. — Senos dainos ir naujos giesmės. Šiaulėniskis. — Kaip kartą Pranys priveikė krepšį. Visakis. — Jannikio randa. A. Obvatolius. — Iš svetur: Karas tarp Japonų ir Kynų. Prancuzija. Peterburgas, Peterburgietis. — Iš Lietuvos: Pakrojis, Pasiulsenis. Vilnius. Grinkiškis, T. Varnelis. Randondvaris, Vingilis. — Iš Prūsų Lietuvos. — Rubliaus kursas. — Apgarsinimai.